

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԻԶԱՉԳԱՅՆԱՑՄԱՆ ՀԵՂԱԿԱՐՆԵՐԸ

ՄԻԶԱՉԳԱՅՆԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ

ԵՊԿ ռեկտոր, պրոֆեսոր Շահեն Շահինյան, ՀՅ գիտության և կրթության փոխնախարար Շովիաննես Շովիաննիսյան, «Որակի ապահովման ազգային կենտրոնի» հիմնադրամի տնօրեն Ռուբեն Թոփյան

Քրիս Ջանսոնը,
ԱՄՆ Մինիստրայի համալսարամի
փորձագետ, գիտությունների դոկտոր

Լանա Կառլովա, Ռուբեն Թոփյան, Նարինե Ավետիսյան

Ալիսա Փակելսանյան, Դավիթ Ղազարյան, Ռուբեն Ասատրյան,
«...», Վաղարշակ Շարությունյան

Դամաժողովի մասնակիցներ և հյուրեր

ԵՊԿ դոցենտ Արամ Թալալյան

1 Համաժողովի ընթացքում կայացան ելույթներ, քննարկումներ, հարց ու պատասխան:

Ծրագրի հայաստանյան և արտասահմանցի գործընկերները ներկայացրեցին իրենց փորձը համալսարանների միջազգայնացման, ակադեմիական շարժունական, զարգացման հեռանկարների, անհրաժեշտ միջմշակութային հաղորդակցման հմտությունների ծավորման վերաբերյալ:

Համաժողովի մասնակիցներին ողջունեցին ԵՊԿ ռեկտոր Շահեն Շահինյանը, ՀՅ գիտության և կրթության փոխնախարար Շովիաննես Շովիաննիսյանը, էրասմուս+ ծրագրի հայաստանյան գրասենյակի համակարգող Լանա Կառլովան:

Համաժողովին ելույթ ունեցան մասնակիցներ՝ ԿԳ նախարարությունից, Խաչատոր Արքովյանի անվ. հայկական պետական մանկավարժական համալսարանից, Ակադեմի-

ական փոխանական և շարժունության ազգային տեղեկատվական կենտրոնից, Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայից, ինչպես նաև ԱՄՆ-ից, Պորտուգալիայից, Շվեյցարիայից, Իսպանիայից և Էստոնիայից: Համաժողովն սկսվեց և ավարտվեց կոնսերվատորիայի արտասահմանցի ուսանողների ելույթներով: Ծրագրի կոնսերվատորիայի համակարգողն էր արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ, Որակի ապահովման բաժնի դեկանար, արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ և ավագանության մասնակցում էր նորածնության և վոկալ-տեսական ֆակուլտետի ուսանող, կոմպոզիտոր Սևան Ղարիբյանը:

ERASMUS+ BOOST («Հայաստանյան համալսարանների միջազգայնացման ռազմավարության և մարքետինգի խթանում») ծրագրի հիմնական նպատակն է ազգային և ինստիտուցիոնալ քաղաքականության շրջանակի և գործիքների մշակման միջոցով՝ ամրապնդել և խթանել Հայաստանում բարձրագույն կրթության միջազգային ուղղվածությունը՝ համաձայն Երևանի կոմյունիկետի և եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի (ԵՊԿՏ) 2020 թ. շարժունական ռազմավարության սկզբունքների:

Ծրագրի խնդիրը ներն են՝ մշակել ազ-

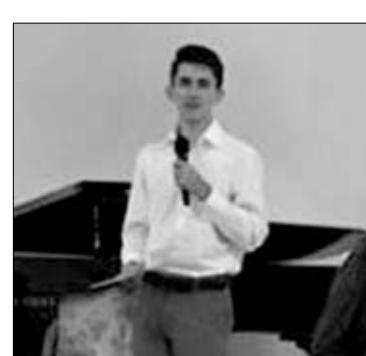
գային քաղաքականության շրջանակը և գործիքակազմը՝ Հայաստանի բարձրագույն կրթության միջազգայնացման օժանդակելու նպատակով, ստեղծել բարձրագույն կրթության միջազգայնացման ազգային հարթակ և միջազգայնացման գործընթացի քարտեզագրման և համեմատության առցանց գործիքներ, զարգացնել բուհերի ԿԳ նախարարության և սոցիալական գործընկերների միջազգային համագործակցության բաժնի աշխատակազմի կարողությունները ռազմավարական կառավարման, մարքեթինգի և միջնակայության մարտահրավերների, ինչպես նաև կրեմիտային շարժունակության իրականացման հարցում, ստեղծել կամ զարգացնել հայաստանյան բուհերում միջազգային համագործակցության գրասենյակներ և ծառայությունների մատուցման կենտրոններ:

Միջազգային ազգային ռազմավարության մշակման արդյունքում ERASMUS+ BOOST ծրագիրը պետք է նպաստի Հայաստանի բարձրագույն կրթության առավել նորարար, հեռանկարային և գլոբալ ընդգրկմանը: Այն կամրապնդի Հայաստանի բարձրագույն կրթության, վերապատրաստման և հետազոտական համակարգի սկզբունքները՝ համաձայն միջազգային և ներպետական իրավական շրջանակների: Ծրագիրն իրականացվում է ինստիտուցիոնալ, տարածաշրջանային և ազգային մակարդակներում ներառյալ ռազմավարական պլանավորման վերաբերյալ սեմինարներ և վերապատրաստումներ, ինչպես նաև միջազգային հարաբերությունների և կառավարման սկզբունքների հրագործում Հայաստանի բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում: Խապամիայի, Շվեյցարիայի, Պորտուգալիայի և Էստոնիայի գործընկերները ծրագիրը կիրարտացնեն ռազմավարության, մարքեթինգի և միջազգային համագործակցության ոլորտում ունեցած իրենց առաջադեմ փորձով:

Ծրագրի համակարգության մասնակիւն է Խապամիայի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանը, իսկ ծրագրի համակարգության մասնակիւն է Եվրամիության Երաժշկությունները:

Ռուբեն Ռուկանյան, Գրիշա Մարտիրոսյան,
կոնցերտմասներ՝ Արտեմ Խառասյան

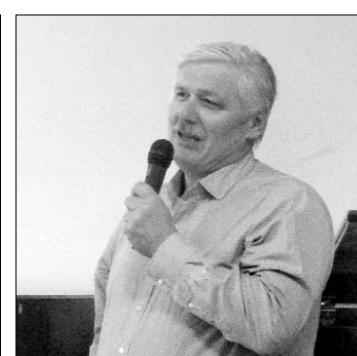
Սևան Ղարիբյան, ԵՊԿ
ստեղծագործության բաժնի
ուսանող

Տարեկ Ղարիբյան (կրթության և գիտության
նախարարություն), Թրանսինա ծառատիրան (ԵՊԿ-ի
աշխատակազմի և միջազգային հարցերով պրոեկտորի
խորհրդական և ծրագրի համակարգող)

Լանա Կառլովա,
Երաժշկության գրասենյակի
համակարգող

Վիկտոր Կորուս,
Ստոկհոլմի տեխնոլոգիայի
բազմավարչական ինստիտուտ,
Շվեդիա

Գրասա Պերեբիրա,
Լիսարոնի համալսարանի
տեխնիկական ինստիտուտ,
Շվեդիա

Կոմիտաս-Բախ մրցույթ-փառատոնը Գերմանիայում

Կոմիտասի անվան լարային քառյակ

2017 թվականի օգոստոսի 4-8-ը, Գերմանիայի Բրանդենբուրգի հանրահայությունում Պրյուտցել դյուքսում արդեն 5-րդ անգամ, անցկացվեց Կոմիտաս-Բախ մրցույթ-փառատոնը:

Դեռ 2011-ից Բրանդենբուրգի հանրահայությունում անցկացվում է Կոմիտասի անվան մրցույթ-փառատոնը, որը 2013-ից վերանվանվել է Կոմիտաս-Բախ մրցույթ-փառատոնի, որտեղ բնականարար պարտադիր պետք է կատարվեն Ի. Ս. Բախի և Կոմիտասի ստեղծագործություններից: Մրցույթ-փառատոնի հիմնադիրներն են գերմանարնակ Արամ և Վահրամ Եկավյան Եղբայրները:

Այս տարի մրցույթին, որն անցկացվում էր դասական երգեցողություն և դաշնամուր անվանակարգերում, մասնակցում էին վեց Երկրներից: Վաղորոք, համացանցային լսումների արդյունքում ընտրվել էր 10 վոկալիստ և նույնանուն դաշնակահար:

Դաշնամուր անվանակարգում առաջին մրցանակը չհաջակվեց: Երկրորդ մրցանակին արժանացավ պետք է կատարվեն Ա. Բախի և Կոմիտասի ստեղծագործություններից: Մրցույթ-փառատոնի հիմնադիրներն են գերմանարնակ Արամ և Վահրամ Եկավյան Եղբայրները:

Մին Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի նագիստրատուրայի ուսանող Մարիամ Զոհրաբյանը և ավաստիարներ Արմեն Արմեն-Լևոն Մանաւագրյանը, որի համար դա մեծ պատիվ էր:

Երգեցողություն անվանակարգում առաջին մրցանակը կիսվեց գերմանացի Երգչուիի Կարինա Մարգարիտա Գյոնների, որն ի դեպք, հայերենով կատարեց Կոմիտասի Երգերը, և Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ուսանողությի Լիլիթ Դավթյանի միջև: Երկրորդ մրցանակը նույնապես կիսվեց՝ Երևանի օպերային թատրոնի մեներգիչ Արտակ Մելքոնյանի և դարձյալ հայաստանցի Երգիչ Վարդան Սահակյանի միջև: Երրորդ մրցանակը նույնապես կիսեցին Յայաստանից Յամիկ Յարությունյանը և Բելառուսը ներկայացնող Ալեքսանդր Պյատկովան:

Մրցույթի կազմակերպիչները, միակ՝ «Կոմիտաս» մեդալը շնորհեցին դաշնակահար Արմեն-Լևոն Մանաւագրյանը, որի համար դա մեծ պատիվ էր:

Յանձնախմբը կազմում էին Յայաստանից հրավիրված կոմիտասի Վաչե Շարաֆյանը, դիրիժոր, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ Ռուբեն Ասատրյանը, Բեռլինի կոնսերվատորիայի բժնական արվեստի դասարանի պրոֆեսոր Նինո Սամոնովն, իսկ նախագահն էր գերմանարնակ օպերային Երգիչ Արտակ Վիրակյանը:

Մրցույթի շրջանակներում կայացավ Կոմիտասի անվան լարային քառյակի համերգը, որի կազմում էին Երուարդ Թաղկարան (առաջին ջութակ), Սյուզի Երիցյան (Երկրորդ ջութակ), Ալեքսանդր Կոսեմյանը (ալու) և Անժելա Սարգսյանը (թավջութակ): Յամերգը նվիրված էր ջութակահար, Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր, ժողովրդական արտիստ Երևարդ Թաղկարանի 70-ամյակին: Յամերգի ընթացքում հնչեցին Կոմիտասի, Յարությունյանի, Սիրզոյանի, Շարաֆյանի, Բախի և Շուբերտի ստեղծագործությունները:

Յամերգին ելույթ ունեցավ նաև դաշնակահարուիի Էլիքարեք Եկավյանը:

Թե՛ մրցույթի, և թե՛ համերգի մասնակիցների ելույթները

Ուուբեն Ասատրյան, Վաչե Շարաֆյան, Նինո Սամոնովն, Արտակ Վիրակյան

Ուուբեն Ասատրյան, Արմեն-Լևոն Մանաւագրյան

Չերմ ընդունելության արժանացան հայ և գերմանացի ունկնդիրների կողմից:

ԳՐԱՌԱԾՎԱԾԱՎԱՐԱՐ
«Երաժշտ» ամսաթերթի հիմնադիր,
բողարկման պատասխանատու

ԵՎԻՐՎՈՒՄ Ե «ԱՐԱՐԱՏ» - Ի Ե

“ԱՐԱՐԱՏ” 1980-Х (ՎԵՐԱՎՐԱՄ ԱՐԱՐԱՏ)

Армянский национальный композиторский футбол давно перешагнул границы родной Армении. Давняя плодотворная традиция приглашения армянских футболистов под флаг сборной страны продолжается и по сей день, давая блестящие результаты. Лучшие из приглашенных в сборную занимали в ней ключевые роли и оставили о себе бессмертную славу в истории мирового футбола. И сегодня большое число армянских футболистов выступают (в различных амплуа и во всех лигах) за столичные клубы и в национальных командах едва ли не всех союзных республик. Но, конечно же, в центре внимания – команда, в которой сосредоточен национальный стиль современного армянского футбола – ереванский “Аракат”.

За команду эту я болею давно, счастливо наблюдая ее неуклонное восхождение на музыкальный Олимп. Я остро переживаю, когда пропускаю лучшие матчи любимой команды (так было в апреле 1984 года, когда я на день опоздал на симфонический матч–плenum, пропустил по крайне уважительным причинам экспозицию молодых в Баку в конце февраля 1985 года), и тогда я жадно прислушиваюсь к мнению других понимающих болельщиков, радуюсь их восторгам, живо стараюсь воссоздать картину пропущенного матча.

На мой взгляд, “Аракат” сегодня – это сильная слаженная команда, проповедующая атакующую игру, команда с разнообразным арсеналом средств и возможностей, команда, имеющая прекрасные традиции.

У команды великолепные нападающие. Это, в первую очередь, центрфорвард Авет Тертерян (любовно именуемый болельщиками “Фред”), прекрасно видящий поле, быстрый, мобиленый, с отличной реакцией, умеющий искусственно сломать самый мудреный защитный “замок”. Левое крыло нападения занимает неувядающий Тигран Мансурян, каждая комбинация которого заставляет замирать в восторге сердца болельщиков команды. Занял достойное место в основном составе другой, несколько оттянутый к средней линии поля, нападающий Мартун Исраелян. Не обладающий выдающимися скоростными качествами, он отлично знает и понимает современный футбол: каждый его тактический ход опасен для ворот соперника. Заметен на

поле и блуждающий форвард Юрий Казарян, хотя, на мой взгляд, пребывание на поле после пятидцати в роли блуждающего не должно доставлять ему особого удовольствия. В средней линии поля надежно играют отец и сын Адjemяны. Технический арсенал, выдумка, хорошая ориентация на поле позволяет им во время быть полезными в атаке и при необходимости приходить на помощь защите. Хорошая семейная традиция. Незаменимым в команде становится и молодой, надежный по-настоящему универсальный думающий хавбек Ваграм Бабаян. Ему хотелось бы пожелать на пути его совершенствования, чтобы зритель не замечал его состояния “думания” на поле – на поле надо играть, думать надо не останавливаясь. Хотя возможно, и этот его прием может привнести определенные положительные качества в игру этого очень перспективного футболиста.

Я думаю, можно говорить как о свершившемся факте о закреплении в основном составе Ашота Зограбяна. От этого талантливого и отлично технически подготовленного футболиста можно ждать больших результатов.

Отлично дела обстоят в команде с защитной линией. В центре ее играющий тренер Эдгар Оганесян. Слава не вскружила ему голову, игрок абсолютно не чувствует возрастного “пресса” – стиль его игры по-прежнему молодой, задорный, умудренность опытом оказывается в надежности, с которой Оганесян возглавляет защитную линию команды.

Ворота защищает, как это стало нормой в командах атакующего стиля, капитан команды, вратарь с молниеносной реакцией, способный сразить целую сотню пенальти, прославленный Эмин Аристакесян (кстати, при необходимости он нередко и сам прекрасно исполняет пенальти в чужие ворота).

Успехом команда обязана бессменному опытному тренерскому составу. Мудрый, деликатнейший, ненавязчивый старший тренер Лазарь Мартиросович Сарьян одному ему известными путями способствует развитию лучших индивидуальных качеств своих подопечных. Зорко следит, чтобы футболисты не увлекались индивидуальной игрой и не выпадали из ансамбля начальник команды Эдуард Михайлович Мирзоян. Отличительной особенностью тренерского состава является то обстоятельство, что все тренеры

“Араката” — играющие. Даже начальник команды в критические минуты берет на себя обязанности стража ворот – в эти минуты любое нападение на ворота “Араката” становится беззубым.

Неминуемо происходящая время от времени смена поколений если и заметна, то не очень болезненна, чему в первую очередь команда обязана и тренерскому составу, и группе селекции, работающей под флагом Ереванской консерватории и именуемой кафедрой композиции. Благодаря их умелым совместным действиям в команде неплохая и немалая скамейка запасных.

Что мешает как правило молодым закрепиться в основном составе? Вопрос не праздный. Думаю, что тем, кто собирается играть на левом фланге, не помешали бы систематические тренировки в импровизации на рояле в пределах До мажора, чтобы эта игра стала изобретательной. Тогда не придется копировать дармштадтский футбол, и не просто переводить его на армянский язык. Не налаживать провинциальное производство камамбера, а улучшить качество и рекламу замечательной армянской брынзы. Правым же, тренеры обязаны чаще напоминать, что кроме запахов лаваша, кинзы и брынзы есть еще богатейшая гамма запахов, и, чтобы забивать голы с правого фланга, не надо давать возможности защитникам соперника ориентироваться на армянское нападение по привычному запаху.

У команды легкий мобильный дублирующий состав, возглавляемый Робертом Амирханяном, снискавшим в народе большую популярность и заслуженную любовь.

В “Аракате” хорошо поставлена идеологическая работа. Отлично выполняет воспитательные функции неувядющая команда ветеранов “Араката”.

Можно с уверенностью надеяться, что поступательное движение армянского футбола вновь и вновь будет привносить радость многочисленным болельщикам как в республике, так и далеко за ее пределами.

Ваш болельщик
ОЛЕГ ФЕЛЬЗЕР

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ ՄԻԶՈՅԱՌՈՒՄ ԱՐՄԱՎԻՐՈՒՄ

Արմավիրի արվեստի պետական քոլեջի «Գեղամկարգություն» և «Դիզայն» բաժինների ուսամողների աշխատանքներից

Տատյանա Շմայալյան, Օմիկ Միրզոյան, Անահիտ Գևորգյան, Վահան Գիլյոյան, Ստելլա Աղայան, Նարեկ Դարությունյան, Տիգանանի Մարգարյան

Արվան Գրիգորյան

Դավիթ Լաշինյան, Տիգրան Ակազյան, Մարկոս Գևորգյան

Արմավիրի արվեստի պետական քոլեջի «Պարարվեստ» բաժնի ուսամողներ, ղեկ. Գ. Բարեկամյան

Ազատ և անկախ լինելու մասին շատերն են երազում: Եվ շատ քչերին է հաջողվում ազատ և անկախ լինել: Ազատության համար՝ նույնիսկ վանդակում փակված գազաններն ու թռչուններն են փորձում պայքարել, դուրս գալ վանդակից և վերջապես գալ ազատության բերկրանքը:

Երբ մարդուն գրկում են իր իրավունքներից նա նման վում է հենց այդ «վանդակում փակված թռչունին», որը, հավաքելով իր ուժերը դուրս գալով բռնորդ դեմ, փորձում է հետ ստանալ իր իրավունքները...

Դայաստանի անկախության մասին հոչակագրի դրույթից ենթելով՝ խորհրդարանը որոշեց 1991 թ. սեպտեմբերի 23-ին Հանրապետության տարածքում անցկացնել հանրաքվե՝ ԽՍՀՄ-ի կազմից դուրս գալու և անկախանալու նպատակով: Հանրապետության բնակչության ճնշող մեծամասնությունը՝ 2 մլն. 453 հազար մարդ «այլ» քենարեց անկախությանը:

Հանրաքվեի արդյունքների հիմնան վրա, 1991 թ. սեպտեմբերի 23-ին Հանրապետության գերագույն խորհրդությանը հոչակեց անկախ պետություն: Այսպիսով՝ իրականացված անկախություն ծերոք բերելու հայ ժողովոյի երազանքը:

Ինձ մոտ այս օրերին միշտ տոնական տրամադրություն է լինում... և այս անգամ ուրախություն կրկնապատկվեց, երբ Արմավիրի հրապարակի բեմից հնեցեցին Արմավիրի արվեստի պետական քոլեջի սաների և դասախոսների կատարությունները:

Ես՝ ինք, լինելով այդ նույն քոլեջի սան հիացմունք ապ-

Դիոլահարների անսամբլ, ղեկ. Յ. Մարտիրոսյան

րեցի տեսնելով և լսելով այդ ամենը... և մեծ հպարտություն էր ինձ համար, որ մարդկանց մեջ այդքան սիր և ջերմության առկայության պատճառը իմ դասախոսներն ու ընկերներն էին: Նրանք իրենց հիմաքանչ կատարումներով ամնուանալի դարձեցին բռնորդ օրը:

Դիոլահարների անսամբլ (Ղեկավար՝ Յ. Մարտիրոսյան) կատարմամբ հնեցեց «Արևելյան ժիշենք»ը, Վարդան Աբրահամյանը (կատարել բաժնի 3-րդ կուրս, դաս. Յ. Խաչատրյան) կատարեց Ծերամի «Օլոր-մոլոր» ստեղծագործությունը: Դուդուկի բաժնի 3-րդ կուրսի ուսանող Աբրահամ Տեր-

Դարությունյանը (դաս. Ա. Գրիգորյան) ներկայացրեց «Սարի աղջիկ» հայկական ժողովրդական երգը, Տիգրան Ավագյանը (զուրունա, դաս. Ա. Գրիգորյան) հայկական ժողովրդական պարերի շարան: Արմավիրի արվեստի պետական քոլեջի ժողովրդական գործիքների բաժնի դասախոս Աղվան Գրիգորյանի կատարմամբ հնեցեց Ծերամի «Սիրուններ», միջ նեղենա» ստեղծագործությունը: Վկալ բաժնի 2-րդ կուրսի ուսանող Դարություն Եղիզարյանը (դաս. Ա. Ավետիսյան) կատարեց Լեռնարդ Կոենի «Ալելույա» և Կ. Օրբելյանի «Երգ ճանապարհի» երկերը: Ազգագրական պարով ներկայացավ քոլեջի պարային անսամբլը՝ ղեկ. Գ. Բարեկամյան, իսկ վկալ անսամբլը (դաս. Յ. Խովհաննիսյան) կատարեց Ա. Մարտիրոսյանի «Դայաստան», Ա. Գրիգորյանի «Դայաստան» և Գ. Երանյանի «Կիլիկիա» ստեղծագործությունները:

Անկախության տոնն առավել գեղեցկացրեցին քոլեջի գեղարվեստի բաժնի ուսանողները՝ ներկայացնելով իրենց հիմնայի կտավները:

Խոշոր հաշվով կարևոր չէ, թե երբ ենք տոնում, կարևոր, որ անկախ ստուելու բան ունենք.. այն, որ ազատ ենք և անկախ են:

Ընորհավոր բռնորդիս անկախությունը:

ԼԻԴԱ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Արմավիրի արվեստի պետական քոլեջի
Երաժշտության տեսության բաժնի 1-ին կուրսի ուսանող

«Բոգոսլույնական պատմություններ»

С 17 по 21 сентября 2018 года в городе Махачкале (Республика Адыгея, РФ) проходила III Международная научная конференция «Богослужебные практики и культивируемые искусства в современном мире». Доклады конференции были распределены по секциям: 1. Практическое направление богослужений и культивируемых искусств; 2. Сакральное в светском искусстве; 3. Канон и автор: проблема творческой самореализации в культивируемых искусствах; 4. Традиционные религии и верования в контексте мировой культуры; 5. Психолого-педагогический потенциал культивированного искусства в полиглоссическом регионе; 6. Вопросы философии, религиоведения и богословия; 7. «Первые шаги в науке». Армению на конференции достойно представляла доктор искусствоведения, профессор кафедры теории музыки ЕГК, Заслуженный деятель культуры Армении и Польши Светлана Корюновна Саркисян, выступившая во второй секции с докладом «Тигран Мансурян. Реквием как идея и как жанр».

В конференции участвовали представители 22-х стран: Абхазии, Азербайджана, Армении, Белоруссии, Великобритании, Литвы, Латвии, Германии, Грузии, Индии, Индонезии, Испании, Италии, Казахстана, Китая, Румынии, Сербии, Украины, Франции, Черногории и более 20 регионов России, включая Москву, Санкт-Петербург, Ростов-на-Дону, Астрахань, Краснодар, Махачкалу, Сергиев Посад, Новосибирск...

Конференция осуществлялась под эгидой Российского фонда фундаментальных исследований. В рецензии эксперта РФФИ, поддержавшего проект, отмечается: "...Проект имеет фундаментальный характер и его проблематика является во многом уникальной, не имеющей аналогов в отечественном музыкоznании". Особенностью конференции являлось то, что сборник материалов выходил в момент форума. В статье от редактора-составителя материалов третьей международной конференции "Богослужебные практики и культивируемые искусства в современном мире" (Махачкала, 2018) доктора искусствоведения, профессора, заведующей кафедрой музыкального и хореографического искусства Института искусств Адыгейского государ-

ственного университета Светланы Ивановны Хватовой говорится: "В ходе работы первой и второй конференций были выявлены неисследованные лакуны, связанные с неравномерностью изученности богослужебного канона и культивируемых искусств, а также авторского творчества по разным конфессиям. Обозначены (и на протяжении трех лет сохраняются) приоритетные направления научных исследований, а именно: 1) динамика богослужебного канона (по различным видам конфессий); 2) специфика авторского творчества в его рамках; 3) поэтика богослужебных искусств (средств художественной выразительности); 4) дидактический потенциал как религиозного воспитания, так и культивируемых искусств, включаемых в образовательные программы; 5) социокультурный контекст развития богослужебных практик и культивируемых искусств" (С.18-19).

"Конференция, на которой в этом году мне пришлось участвовать (в прошлом я лишь посыпала материал для сборника), – сказала в беседе Светлана Саркисян – существенно отличается от традиционных научных встреч своим многопрофильным характером. Здесь собираются не только музыканты разных профессий (историки, теоретики, специалисты по функционированию фольклора и ритуальных традиций в современной среде, хордириджеры-практики, исследователи роли музыки в культовом обиходе и пр.), но и религиоведы, богословы представители христианской,

буддийской, исламской, иудейской конфессий. Таким образом, тематика сообщений формирует параллелизм подходов и в определенной степени перекрестную траекторию современных научных знаний. Сообщения участников готовятся за несколько месяцев до конференции, а к ее началу готовы в виде объемистых сборников свыше 1000 страниц. В этом году организаторы подготовили уже не один, а два таких выпуска, куда вошли работы молодых музыкантов и статьи по проблемам духовного воспитания в образовательных инстанциях разного уровня – от школы до высшего учебного заведения. Помимо выступления на конференции, я имела еще две лекции: в Институте искусств Адыгейского государственного университета им. У.Х.Тхабисимова".

Проф. С.Саркисян познакомила адыгейскую аудиторию с интересными страницами творчества современных композиторов Армении, показала интересный подход к исследованию сложных явлений современной музыки. В письме директора Института искусств АГУ Е.В.Абакумовой на имя директора Ереванской консерватории Шагена Акоповича Шагиняна отмечается, "благодарим С. К. Саркисян за блестящее прочитанную лекцию "Армянская музыка в контексте современной музыкальной культуры". А директор Копледжа искусств Ш.А.Куфанова в своем благодарственном письме на имя Ш. Шагиняна пишет: "Обширные энциклопедические познания С.Саркисян, неуемная энергия, неиссякаемый интерес к науке являются стимулом для профессионального развития преподавателей и студентов". Добавим, что С.Саркисян преподнесла в дар Институту искусств АГУ две свои книги и записи V симфонии А.Тертеряна и "Реквиема" Т.Мансуряна.

СОФА АЗНАУРЯН
композитор, редактор "Издательства ЕГК"

Идеи, которые воплощаются в жизнь

Фонд “Содействие культурному образованию” при Министерстве культуры Армении работает уже 10 лет. Пे-речислить все, что сделали его сотрудники во главе с ру-ководителем Фонда Нелли Мартиросян–Саркисян трудно в одной статье. Но есть документы, изданные сборнико-нот, методические бюллетени, целая сеть музыкальных школ, работающих од опекой Фонда, в его методическом режиме.

Были годы, когда музыкальные школы в Армении процветали, были годы, когда они приходили в упадок. Совершенно не продуктивным было, например, переведение музыкальные школы под административное управление чиновников района. Музыкальные школы ушли из под ведомства Министерства культуры, но все свои большие и серьезные задачи, в конечном счете, осуществляли через министерство. А этих проблем копилось все больше и больше, ведь музыка – дело тонкое, и в ее сфере могут разбираться только и только профессионалы. Но в последние десятилетия профессиоанализм как-то стал необязателен.

И тут в самый пик накопившихся проблем со своими инициативами выступила пианистка по специальности, педагог, известный деятель культуры Нелли Мартиросян-Саркисян. Она 20 лет проработала на посту директора музыкальной школы им. С.Джербашяна и видела эти проблемы изнутри. Ей не стоило особого труда обобщить накопившиеся вопросы и представить в Министерство культуры Армении проект фонда, нацеленного на поднятие квалификации педагогов музыкальных школ и уровня преподавания по всей Армении. Главная задача этого

проекта состояла в централизации единой учебной программы, расчетанной с 1-го по 7-й классы, причем программы по отдельным инструментам. Следующая задача состояла в выявлении талантливых детей и создании возможностей их дальнейшего обучения. Эти амбициозные идеи за 10 лет были блестяще осуществлены. Рутинная каждодневная работа школ была построена так, что сочеталась и с большими праздниками – фестивалями, конкурсами, поездками детей на эти конкурсы в другие страны, встречами детей и педагогов школ с выдающимися музыкантами, которых приглашал на эти встречи Фонд. Причем не только из Армении, но и из других стран. Фонд занялся также культурным воспитанием школьников Еревана и районов Армении, организуя их коллективные походы на спектакли театра оперы и балета им. Спендиарова. Одной из задач Фонда стало издание учебников, нотных сборников, учебных пособий, дифицит которых сильно ощущался в последнее время.

которых сильно ощущался в последнее время.

Такая форма централизации профессиональной помощи всем музыкальным и художественным школам Армении быстро принесла свои плоды. Стало больше детей поступать в музыкальные школы, при которых открылись классы танцевального мастерства, игры на народных инструментах, возникли отдельные школы искусств, где дети получали навыки по искусству рисунка, живописи, пепки по старинным национальным техникам рукоделия.

Мне хочется назвать имена постоянных участников Фонда, этих истинных посланников культуры. От них я, собственно, и узнала о работе Фонда. Среди них профессора Ереванской консерватории, педагогического институ-

тута им. Х. Абовяна, заслуженные деятели искусств, большие мастера исполнители, хормейстеры, музыканты, специалисты по танцевальному искусству, композиторы – Анжелика Арутюнян, Цовинар Мовсесян, Сарина Автандилян, Ованнес Мирзоян, Сергей Кечек, Сергей Сараджев, Татевик Гарибян, Жанна Зурабян, Земфира Барсегян, Гагик Смбатян, Баграт Варданян Татьяна Волян, Анжела Атабекян и многие другие.

даниян, Татьяна Волян, Анжела Атабекян и многие другие.

Фонд “Содействие культурному образованию” подводит итоги своей десятилетней работы. Здесь и учебники по методике преподавания на разных инструментах, и такая яркая акция, как обеспечение талантливых детей инструментами, и успехи самих детей на республиканских и международных конкурсах и фестивалях, и все это благодаря тому, что Фонду удалось создать крепкую, единую систему художественного образования детей Армении, в которую активно включились и государство, и видные деятели культуры.

МАРГАРИТА АШТОВНА РУХЯН
доктор искусствоведения,
ведущий научный сотрудник ИИ НАН РА

« **S t P S t P 3 U u P d U U U u u q L** » - 2 0 1 8

Երեք տարի է 2015-ից, որ գործում է «Տերտերյան» և տեղի է ունենում հօչքակավոր կոմպոզիտոր Ավելիարքունիքի մարզ) և այդտեղ կառուցված նրա առ ծագողծական սույն էր դարձել կոմպոզիտորի կոմպուտականածու, պրոֆեսոր հ. Գ. Տիգրանովայի և ԵՊԿ տագետ, հրատարակիչ Գ. Կ. Շագոյանի շանթերով որպես շարունակ կազմակերպված հանդիպում էին կավերագրական հաղորդումների և ֆիլմերի նկարագույն նույն էր Ա. Տերտերյանի ծննդյան օրը և Երևանում էր տեմբերի 11-ին Ա. Տերտերյանի մահվան օրն, եթե առ տեսվում: Յուրաքանչյուր տարի տերտերյանական արվեստի սիրահարները անհանդեր սպասում են հուլիսի 29-ի փառատոնին, որի կազմակերպիչն ընակ ՀՀ մշակույթի նախարարությունը ու հովանավորն է Սանկտ-Պետերբուրգի «Մշակույթ և ապագա» հիմնադրամի նախագահ Կարեն Ոսմիկի Մկրտչյանը: Փառատոնին մշտապես ներկա են գտնվում Տերտերյանների ժառանգները, հատկապես որդին Ռուբեն Տերտերյանը, որին կազմակերպիչները ժամանակին չին տեղեկացրել և անհականալիրեն, մեկ օր հետո հեռավոր Էլվադրորից եկավ նա, սակայն սպասված ներկան չդրվեց: Այս տարի փառատոնը տեղի ունեցավ ավանդույթը խախտելով սեպտեմբերի 17-ին Կոմիտասի անվ. կամերային երաժշտության սանը, տերտերյանական երաժշտության մեկ համերգով, Վարում էր արվեստագիտության բեկանածու Նարինե Ավետիսյանը:

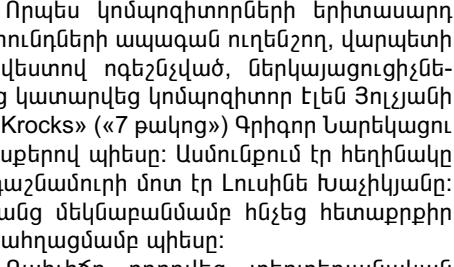
Ա. Մալիխյան, Է. Կիրակոսյան

Ա. Տերտերյան 1-ին Սիմֆոնիա, ռիրիֆոր Ռ. Ասատրյան

Volume 10 Number 2 • Spring

ստահլացմասք պիեսը:

Դահլիճը ողողվեց տերտերյանական
երաժշտությամբ ԵՊԿ ուսանողական քառ-
յակը Դ. Յակոբյան (1-ին ջութակ), Դ. Մես-
րոպյան (2-րդ ջութակ), Յ. Մակիյան (ալտ),

Տերտերյան. Երկխոսություններ» պատկերազարդ գիրքը, 2010 թ.): Ծառ Խրախուսելի կատարում էր 1-ին Սիմֆոնիայի (1969 թ.) մեջնարանումը պղնձյա փողայինների, հավածայինների, դաշնամուրի, երգեհոնի և բաս կիթարի համար: Վերջին շրջանում փայլում է հայ փողային և հարվածային խմբերի արտիստների կատարողական արվեստը: Այդ օրվա մեջնարանումները նույնպես բացառություն չեն: Սիրով նշենք նրանց անունները՝ գալարափողահար Ս. Տեր-Մինասյան՝ ՀՅ վաստակավոր արտիստ, Ա. Հովհաննեսյան, Տ. Ավագյան (շեփոր), Ա. Մարիրոսյան (տրոնքոն), հարվածայինների խումբ՝ Յ. Ակրտույթան:

Երգեհոնից պատասխանատու պարտիան հիանալի կատարեց միջազգային մրցույթների դափնինեկիր Երգեհոնահար և դաշնակահար Աննա Բակունցը: Նաև քառ կիրառահար Դավիթ Գյողակյանի կատարումը նույնական էր և նրա յուրաքանչյուր ելույթ, այս դեպքում շատ պատասխանատու պարտիայով, եթե Տերերյանը մշտարիտն ու նեծ հետաքրքրություն է ցուցաբերել էլեկտրոնային գործիքների, դրանց հնչողության, տեմբերային որոշումներում և համադաշելուն: Մինչքոնիայում շատ բնականոն է հնչում և երգեհոնի պարտիան և քառ կիրառի ներմուծումը, այն թարմ հնչողական տիրույթներ է տեղափոխում և աշխանվանելու ասուլիսում:

Վիլյամս և ամազովալստ պարվածու ուսուցիչները:

Դիրիժորն էր ՀՀ վաստակվածոր գործիչ Ուլրիքն Աստարյանը: Նամերգը վարում էր արվեստագիտության թեկնածու և արհիներ Ավետիսյանը: Ցանկալի է, որ ներածական խսոքը առավել խստակ լիներ հնչող ստեղագործությունների և կատարողների մասին, տեղին և հետաքրքրական: Ինարկե տերտերյանական արվեստն անսպառ աղբյուր է երաժշտագետների և հետաքրքրությունների ու նրա հետնորդների համար: Սակայն պետք է լավ ուսումնասիրիվ ժամանակահատվածն ու հեղինակի նորարար միտքը մատուցվի նոր ժամանակներում: Չնայած որ, այն մշտապես ժամանակի զարկեալիք շնորհ որորված է:

5-ըստ՝ իրավաբանական և գ. Ա. Միքուրսանյան

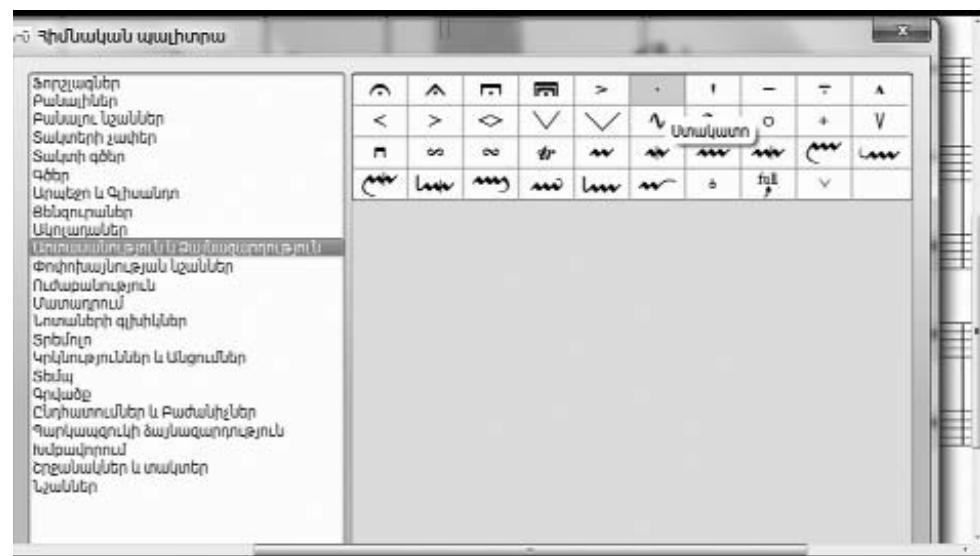

Դ. Դակորյան, Դ. Մեսրոպյան,
Ք. Մակիյան, Ա. Թալայյան

Работа с программой “MuseScore” (урок 5): Составление директива (окончание) Применение знаков артикуляции Создание триолей

К знакам артикуляции относятся символы, связанные техникой взятия того или иного звука – стаккато, маркато и др.

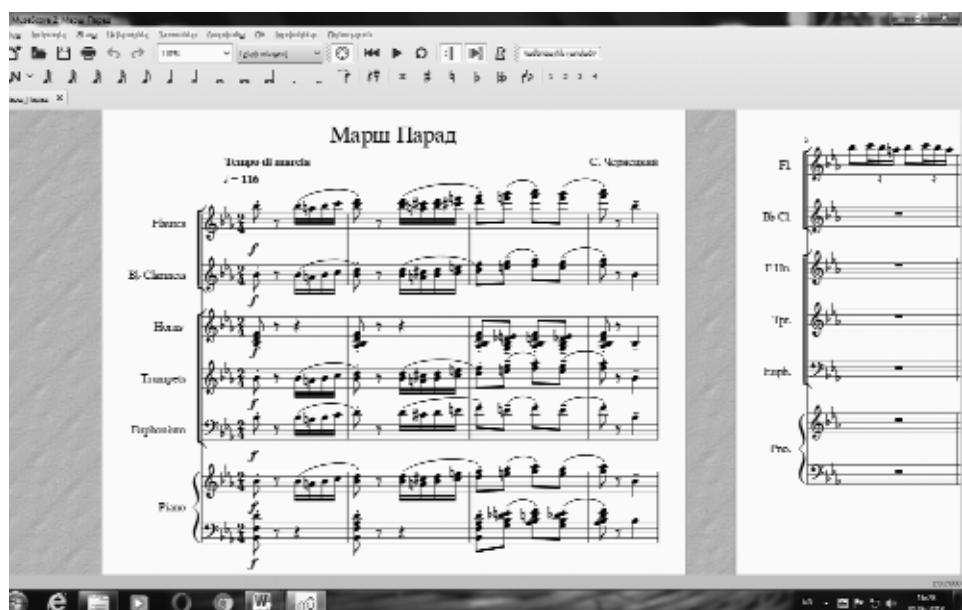
Для их нанесения в директиве на главной палитре находим палитру *Артикуляции и орнаменты* (Articulations & ornaments):

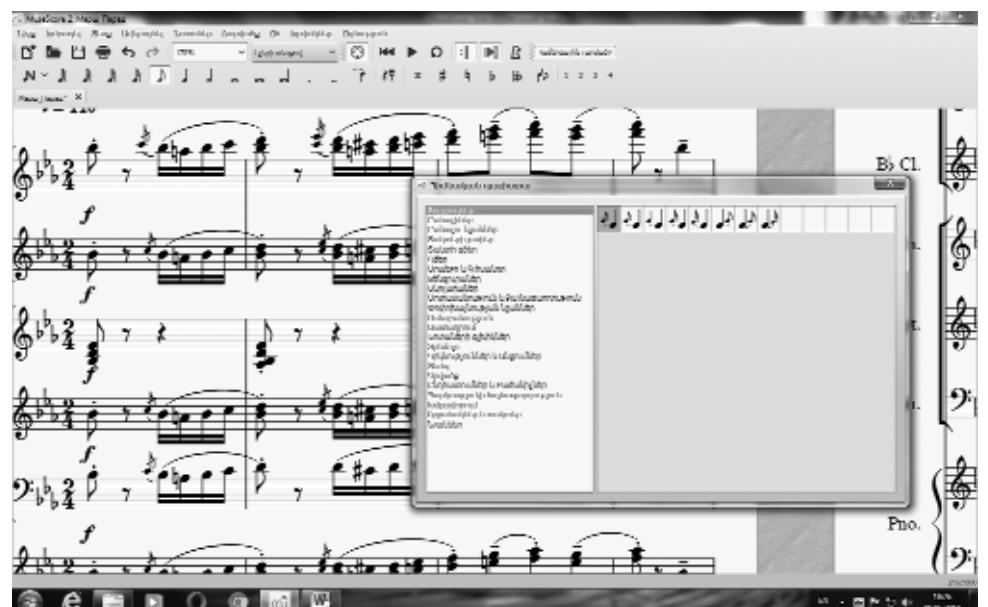
Нажав левым кликом на ноту, над которой мы должны поставить нужный символ артикуляции, в палитре выбираем его и, нажав на него двойным кликом, устанавливаем на нее. Так же поступаем с остальными нотами, где нужно поставить знаки артикуляции:

Таким же образом проставляем динамику и лиги из соответствующих палитр:

Следующая наша задача – проставить форшлаги и триоли. Для форшлагов в Главной палитре открываем палитру *Форшлаги* (Grace notes) и, выбрав нужный форшлаг, наносим его на нотоносцы теми же способами, что артикуляцию, лиги и др.:

Клавишами со стрелками вверх или вниз устанавливаем форшлаг на нужную позицию. Внимание! В отличие от программ “Финал” или “Сибелиус” здесь поднятие или опускание нот по нотоносцу производится не диатонически, а хроматически. Так, что если Вы ошиблись и вместо До–диез написали просто До, просто нажмите на стрелку вверх, иnota станет До–диез. Если же вместо Ре нужно написать РеЬ, то стрелкой вниз Ре превращается в РеЬ. Осталось связать форшлаги лигами с остальными нотами. Как лиги ставить – об этом уже говорилось ранее.

Триоли. В программе “Сибелиус”, чтобы из четверти сделать триоль из трех восьмых, берется не сама четверть, а восьмая нота и, нажав на нее, нажимая далее *Ctrl+3*, создается триоль, равная $\frac{1}{4}$. В МузСкоре за основу триоли берется сама четверть, отметив которую кликом мышки, той же комбинацией клавиш дробим ее на 3/8 под триольным знаком. Если нам будет нужна другая какая-либо ~оль, мы нажимаем *Ctrl+цифру*, соответствующую данной группе. При этом здесь четверть автоматически дробится на те длительности, которые составляют данную группу. В Сибелиусе делается наоборот: мы подбираем те длительности, которые будут составлять данную ~оль в пределах $\frac{1}{4}$.

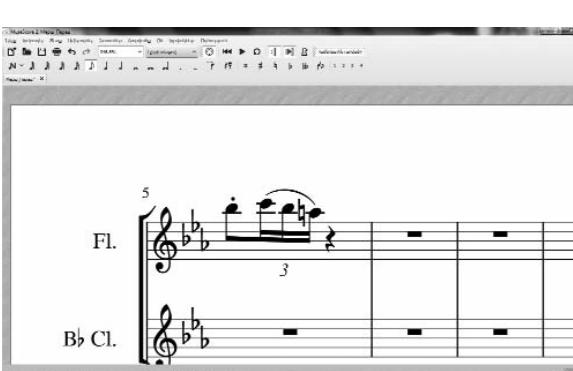
Напомним, что на одну четверть триоли состоят из 3/8, квинтоли – из 16-ых, октотоли – до 15-олей – из 32х. Все эти группы во всех музыкальных программах сейчас называются “Туплеты” – от комбинации английских слов “Duplets” – дуоли и “Triplets” – триоли. Это название относится ко всем ~олям.

В мелодии нашего марша есть триоли. Попробуем их воссоздать.

Например, в партии флейты, пишем первые две восьмые нашего мотива. Вторую восьмую надо превратить в туплет (триоль):

Левым кликом отмечаем эту ноту и комбинацией *Ctrl+3* дробим ее на 3/16. У нас эта нота будет уже 1/16, а вместо остальных двух появятся две 1/16 паузы:

Зафиксировав эту позицию, на место пауз вписываем необходимые ноты:

После этого уже описанными ранее методами лигуем нашу триоль. Получилась такая группа, которая должна повториться вместо паузы. Мы ее скопируем, обведя рамкой (*Shift+ зажатая левая кнопка мыши*):

